

УДК 336 (477)

Бабенко-Левада В.Г.¹, Холод Д.І.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-111 НУ «Запорізька політехніка»

ОБЛІКОВА СТАВКА НБУ: ЩО ОЗНАЧАЄ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ ЗНИЖЕННЯ ДО 14,5%

Облікова ставка Національного банку України – один із монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк України встановлює для банків та інших суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів [1].

Рішення про зниження облікової ставки з 15% до 14,5%, що вступило в силу з 15 березня 2024 року, було ухвалено Правлінням Національного банку. Подальше сповільнення темпів інфляції, стабільна ситуація на валютному ринку та позитивні зміни у плані отримання зовнішньої допомоги створили підґрунтя для прискорення циклу пом'якшення процентної політики.

У лютому спостерігалось зниження темпів інфляції до 4,3% у річному вимірі. Цьому, серед інших факторів, сприяла більша пропозиція окремих продуктів харчування, а також вплив ефектів від врожаїв минулих років. Зокрема, завдяки сприятливій погоді та активному продажу продуктів із запасів, ціни на деякі овочі знижувалися. Певний вплив на ціни на продукти харчування мала також переорієнтація деяких виробників на внутрішній ринок. Крім того, інфляцію подальше обмежував мораторій на підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги.

Стабільна ситуація на валютному ринку, досягнута завдяки заходам монетарної політики та валютного нагляду Національного банку, сприяла покращенню інфляційних та курсових очікувань більшості респондентів. Це обмежувало фундаментальний ціновий тиск. Різниця між офіційним та готівковим курсами гривні майже нівелювалася, і курс гривні помірно коливався як в один, так і в інший бік, відповідно до стратегії керованої гнучкості обмінного курсу.

Зниження облікової ставки не відзначається миттєвим впливом на економіку, але проявляється з певним відставанням у часі. Зниження ставки Національним банком призводить до зменшення доходності депозитних сертифікатів та облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) уряду, які банки використовували для залучення коштів від населення через депозити. Внаслідок цього банки будуть змушені перерозподілити кошти, вкладені в депозити, на кредитування населення та бізнесу, проте за меншими процентними ставками, оскільки вартість кредитів також залежить від облікової ставки. Проте раптове зниження ставки без врахування макроекономічних факторів може призвести до негативних наслідків, таких як дестабілізація валютного ринку.

Шляхом зниження вартості кредитних ресурсів, Національний банк України робить кредитування більш привабливим, зокрема споживче, яке має вищий рівень прибутковості. Внаслідок зниження відсоткових ставок за кредитами, зросте попит населення на придбання споживчих товарів в кредит. При ідеальних умовах, збільшення обсягів споживання товарів може призвести до підвищення їх цін.

Також знизяться відсотки за депозитами для населення. У зв'язку з цим, у керівництва комерційних банків не виникатиме потреби ризикувати, надаючи кредити бізнесу, оскільки можна буде інвестувати гроші населення у депозитні сертифікати Національного банку і отримати гарантований дохід без ризиків. Проте зниження облікової ставки змусить банки активізувати кредитування, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку депозитів. Кредитування буде приносити більший дохід, ніж інвестування у депозитні сертифікати.

Джерелом дешевих кредитних ресурсів у гривні є гривневі депозити. Дедоларизація і коливання вартості гривні важливі для цього процесу.

Отже, пом'якшення процентної політики сприятиме відновленню економіки, при цьому не порушуючи макрофінансову стійкість. Новий рівень процентних ставок за операціями Національного банку України є достатнім для забезпечення привабливості гривневих активів, стабільності валютного курсу та збереження помірного рівня інфляції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV: станом на 01.01.2024. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
2. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.